

سوالات تستی دین و زندگی دوازدهم انسانی فصل پنجم

۱- عقیده‌ی برداشت شده از بیت «گفت: از باغ خدا بنده‌ی خدا / می‌خورد خرما که حق کردش عطا» در تقابل با کدام اندیشه است؟

- ① هرگونه تأثیر در پیدایش فعل را انکار می‌کنند و آن را فقط به خدا نسبت می‌دهند.
 ② رفتارهای ظاهراً اختیاری انسان در حقیقت هیچ فرقی با سایر افعال مختار طبیعی‌اش ندارد.

③ انسان اختیاری در انجام یا ترک کارهایش ندارد و انسان را فاعل مختار نمی‌داند.

④ کسی که اختیاری را در سخن یا بحث انکار می‌کند در عمل از آن بهره می‌برد.

۲- مفهوم کدام شعر در مقابل آن به درستی ذکر نشده است؟

① گر نبودی اختیار این شرم چیست؟ / این دریغ و خجلت و آزرم چیست؟ (احساس رضایت یا پشیمانی)

② اینکه گویی این کنم یا آن کنم / خود دلیل اختیار است ای صنم (تفکر و تصمیم)

③ به گفت طفل جستی راه پرهیز / به گفت انبیا از خواب برخیز (امکان معاد)

④ هیچ گویی سنگ را فردا بیا / ورنیایی من دهم بد را سزا؟ (مسئولیت پذیری)

۳- حضرت علی (ع) با بیان عبارت «از قضای الهی به قدر الهی پناه می‌برم»، چه موضوعی را به یارانشان تفهیم نمودند و کدام آیه شریفه حاکی از این حقیقت است؟

① اعتقاد به قدر و قضا نه تنها مانع تحرک و عمل انسان نیست، بلکه عامل و زمینه‌ساز آن است - وَ إِنِ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبْ عَلَى وَجْهِهِ.

② اعتقاد به قدر و قضا نه تنها مانع تحرک و عمل انسان نیست، بلکه عامل و زمینه‌ساز آن است - إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا

③ فرو ریختن دیوار سست و کج یک تقدیر الهی است و ویژگی‌های جهان آفرینش جزئی از قضای الهی است - وَ إِنِ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبْ عَلَى وَجْهِهِ.

④ فرو ریختن دیوار سست و کج یک تقدیر الهی است و ویژگی‌های جهان آفرینش جزئی از قضای الهی است - إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا

۴- این سخن صاحب باغ در داستان دزدی از باغ خرما که می‌گوید: «گفت: کز چوب خدا این بنده‌اش / می‌زند بر پشت دیگر بنده‌اش» مؤید چه موضوعی است؟

- ۱) انکار وجود اراده و اختیار انسان در انجام امور
- ۲) وجود قوانین حاکم بر طبیعت و تابع امور طبیعی
- ۳) غیرارادی بودن بسیاری از امور در جهان هستی
- ۴) تصمیم‌گیری و تفکر براساس اختیار و پذیرش عاقبت امور

۵- اراده و اختیار انسان نشأت گرفته از چیست و رابطه‌اش با اراده‌ی الهی چگونه است؟

- ۱) مشیت الهی - طولی
- ۲) قانونمندی جهان - عرضی
- ۳) قانونمندی جهان - طولی
- ۴) مشیت الهی - عرضی

۶- اگر بخواهیم درباره‌ی پیدایش یک پدیده علل طولی را توصیف کنیم کدام گزینه را انتخاب می‌کنیم؟

- ۱) هر علتی که به ترتیب، علت بودن خود را از عامل بالاتر می‌گیرد.
- ۲) در یک ردیف نیستند، ولی مستقل هستند و در مرتبه‌های مختلف قرار دارند.
- ۳) هر عامل به طور مستقیم نقش آفرینی می‌کند و به نوعی مستقل هستند و غیر همسطح هستند.
- ۴) علل مشارکت داشته نسبت به هم در جایگاه‌های خودشان است و بی‌واسطه عمل می‌کنند.

۷- علل عرضی یعنی چه و اراده انسان در نسبت با اراده خداوند چگونه است؟

- ۱) همکاری و مشارکت چند عامل با هم - طولی
- ۲) تأثیرگذاری چند عامل بر هم - عرضی
- ۳) همکاری و مشارکت چند عامل با هم - عرضی
- ۴) تأثیرگذاری چند عامل بر هم - طولی

۸- مخلوقات جهان از آن جهت که خدای متعال با خود موقعیت مکانی و زمانی آنها را تعیین می‌کند، به وابسته هستند و از آن جهت که با ایجاد می‌شوند، به وابسته‌اند.

۱) اراده - تقدیر الهی - علم الهی - قضای الهی

۲) علم - تقدیر الهی - اراده الهی - قضای الهی

۳) اراده - قضای الهی - علم الهی - تقدیر الهی

۴) علم - قضای الهی - اراده الهی - تقدیر الهی

۹- کدام عبارت درباره قضا و قدر الهی، درست نیست؟

۱) قدر و قضای الهی یعنی که هر چیزی مهندسی و قاعده خاص خود را دارد.

۲) تمام جهان بر اساس قواعدی بنا شده که از سوی انسان قابل یافتن و بهره‌گیری است.

۳) «تقدیر» وقتی به امری تعلق گرفت، هر قانونی را لغو می‌کند و هر نظمی را بر هم می‌زند.

۴) بدون قدر و قضای الهی هیچ نظمی برقرار نمی‌شود و هیچ زمینه‌ای برای کار اختیاری انسان پدید نمی‌آید.

۱۰- برداشت صحیح از گفتگوی امیرالمؤمنین با یکی از یارانش، پیرامون مفهوم صحیح قدر و قضای الهی کدام است؟

۱) اعتقاد به قضا و قدر الهی، زمینه‌ساز تحرک و عمل انسان است.

۲) از مطلق قضا و قضای خاص می‌توان فرار کرد.

۳) تقدیر خاص، چیزی خارج از قانون‌مندی و نظم الهی است.

۴) از یک قضای خاص نمی‌توان گریخت اما از مطلق قضا می‌توان فرار کرد.

۱۱- معتقد بودن به قضا و قدر چه خصوصیت دارد و نگرش امیرمؤمنان علی (ع) در مورد قضا و قدر به ترتیب چگونه است؟

۱) مطابق و مستقل - رفتار سپس گفتار

۲) عامل و زمینه‌ساز - رفتار سپس گفتار

۳) عامل و زمینه‌ساز - گفتار سپس رفتار

۴) مطابق و مستقل - گفتار سپس رفتار

۱۲- حضرت علی (ع) با رفتار و بیان اینکه از قدر الهی به قضای الهی پناه می‌برم، کدام موضوع را به همگان آموزش داد؟

۱) اعتقاد به قدر و قضا، نه تنها مانع تحرک و عمل انسان نیست، بلکه عامل و زمینه‌ساز آن است.

۲) خداوند تقدیر کرده است که انسان دارای اختیار باشد.

۳) بسیاری از امور در اختیار انسان نیست و ما در آن نقشی نداریم.

۴) تمام جهان بر اساس قضا و قدر بنا شده است.

۱۳- تعیین اندازه، ویژگی‌ها و نقشه‌ی پدیده‌ها چه نام دارد و برخاسته از چیست و کدام آیه‌ی شریفه مفهوم نشانه‌ای را که بیت: «اینکه فردا این یا آن کنم / خود دلیل اختیار است ای صنم» از اختیار به آن اشاره دارد، بیان می‌کند؟

۱) تقدیر - علم الهی - (قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ ...)

۲) قضا - علم الهی - (قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ ...)

۳) تقدیر - قدرت الهی - (ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتِ أَيْدِيَكُمْ)

۴) قضا - قدرت الهی - (ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتِ أَيْدِيَكُمْ)

۱۴- تفکر مطرح شده در بیت: «گفت: از باغ خدا بنده‌ی خدا / می‌خورد خرما که حق کردش عطا»، از کدام جمله برداشت می‌شود؟

۱) اعتقاد به قضا و قدر عامل و زمینه‌ساز اختیار انسان است.

۲) فقط با زندگی در یک جهان قانونمند است که امکان بهره‌مندی از اختیار و انتخاب وجود دارد.

۳) در جهان هر چیزی مهندسی و قاعده‌ی خاص خود را دارد و جهان بر اساس آن بنا شده است.

۴) ما هیچ اختیاری در تعیین سرنوشت خود نداریم و ما در اتفاقات نمی‌توانیم تغییری ایجاد کنیم.

۱۵- اگر بگوییم در اجرای نقشه‌ی جهان خلقت هیچ نقص و اشتباهی نیست، چرا که مقضی به قضای الهی است، به کدام عبارت قرآنی می‌توان اشاره کرد و بیانگر چیست؟

① (انتم الفقرا الی الله) - مخلوقات عالم نیازمند مطلق هستند و برای بقای خود به اراده‌ی الهی محتاجند.

② (انتم الفقرا الی الله) - تدبیر الهی سرمنشأ ایجاد مستقمر عالم و رهسپار شدن آن‌ها به سوی کمال می‌باشد.

③ (کل یوم هو فی شأن) - مخلوقات عالم نیازمند مطلق هستند و برای بقای خود به اراده‌ی الهی محتاجند.

④ (کل یوم هو فی شأن) - تدبیر الهی سرمنشأ ایجاد مستمر عالم و رهسپار شدن آن‌ها به سوی کمال می‌باشد.

۱۶- خداوند در قرآن به پیامبرش می‌فرماید که برای استدلال در مقابل کسانی که ربوبیت او را انکار می‌کنند، بانگ برآورد که «هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَ الْبَصِيرُ» فرجام این دو گروه در کتاب الهی چگونه به تصویر کشیده شده است؟

① «فَعَلَيْهَا» - «أَطْمَأَنَّ بِهِ» ② «خَسِرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةَ» - «فَلِنَفْسِهِ»

③ «فَعَلَيْهَا» - «فَلِنَفْسِهِ» ④ «خَسِرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةَ» - «أَطْمَأَنَّ بِهِ»

۱۷- کدام گزاره‌های زیر به تفکر صحیح در مورد نوع رابطه اختیار انسان با اراده الهی اشاره دارد؟

الف) مشارکت عناصر جهت اثرگذاری در پدیده‌ها

ب) اتخاذ علت بودن از عامل مافوق

ج) در یک ردیف بودن عوامل مؤثر در کارها

د) اثر گذاری یک عامل در عامل وابسته دیگر

① الف - ب ② ب - د ③ ج - د ④ الف - ج

۱۸- به تعبیر قرآن، عملکرد دوگانه‌ی انسان در برابر فرستادن دلایل روشن از جانب خداوند چیست و این اقدام مرتبط با کدام یک از ابعاد توحید است؟

① سپاسگزاری و کفران - توحید در ربوبیت ② بینایی و کوردلی - توحید در ربوبیت

③ سپاسگزاری و کفران - توحید در ولایت ④ بینایی و کوردلی - توحید در ولایت

۱۹- تفکر مطرح شده در بیت «گفت: از باغ خدا بندهی خدا / می خورد خرما که حق کردش عطا» از کدام جمله برداشت می شود؟

- ① اعتقاد به قضا و قدر عامل و زمینه ساز اختیار انسان است.
 ② فقط با زندگی در جهان قانون مند است که امکان بهره مندی از اختیار و انتخاب وجود دارد.
 ③ در جهان هر چیزی مهندسی و قاعده‌ی خاص خود را دارد و جهان بر اساس آن بنا شده است.

④ «ما هیچ اختیاری در تعیین سرنوشت خود نداریم و ما در اتفاقات نمی توانیم تغییری ایجاد کنیم.»

۲۰- کدام آیه بیان می کند «همان گونه که خداوند قادر است انسان را در آغاز خلق کند، می تواند بار دیگر نیز او را زنده کند؟»

- ① «برای ما مثلی زد، در حالی که آفرینش نخستین خود را فراموش کرده بود.»
 ② «عزیز به چشم خود زنده شدن الاغ را دید و گفت: می دانم که خدا بر هر کاری توانا است.»
 ③ «آن ابر را به سوی سرزمین مرده برانیم و آن زمین مرده را بدان وسیله پس از مرگش زندگی بخشیدیم.»

④ «وای در آن روز بر تکذیب کنندگان، همان ها که روز جزا را انکا می کنند، تنها کسی آن را انکار می کند که متجاوز و گناهکار است.»

۲۱- کدام یک از عبارات ذیل درباره‌ی اختیار درست بیان شده است؟

- الف) اراده انسان در طول اراده‌ی خداوند است و تحت اختیار انسان است.
 ب) اراده انسان توسط خداوند تعیین شده و توسط انسان قابل تغییر نیست.
 ج) خداوند قدرت اختیار و اراده را به انسان عطا کرده است فقط مشیت الهی مانع از اختیار انسان است.
 د) مشیت الهی زمینه ساز شکوفایی اختیار انسان است.

① الف و ب ② ب و د ③ ج و د ④ الف و د

۲۲- بیت زیر ثمره‌ی مفهوم مندرج در کدام آیه‌ی شریفه را مورد تبیین قرار می‌دهد؟

«طیران مرغ دیدی تو ز پایبند شهوت / به درآی تا ببینی طیران آدمیت»

① (فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ ...)

② (قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ ...)

③ (إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ ...)

④ (لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَ زِيَادَةٌ ...)

۲۳- در رابطه با علت‌هایی که در پیدایش یک پدیده دخالت دارند، کدام مورد در مقام بیان مفهوم

علل طولی به کار رفته است؟

① علت‌ها در یک ردیف و هر کدام مستقل از دیگری می‌باشند.

② هر یک از عوامل و عناصر، اثر خاصی را مستقل از دیگری اعمال می‌کند.

③ علت‌ها نسبت به هم در مرتبه‌های مختلف قرار دارند و مستقل نیستند.

④ هر عامل به طور مستقیم نقش خاصی را بر عهده دارد و علت مرتبه پایین، وابسته به علت

مرتبه‌ی بالایی نیست.

۲۴- کدام عبارت به آیه شریفه (ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيَكُمْ وَأَنْ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ) مطابقت دارد؟

① معلولیت عقوبت - معلولیت کردار پیشین ما - علیت این که خداوند هرگز به بندگان ستم

نمی‌کند.

② علیت عقوبت - معلولیت کردار پیشین ما - معلولیت این که خداوند هرگز به بندگان ستم

نمی‌کند.

③ علیت عقوبت - علیت کردار پیشین ما - معلولیت این که خداوند هرگز به بندگان ستم

نمی‌کند.

④ معلولیت عقوبت - علیت کردار پیشین ما - علیت این که خداوند هرگز به بندگان ستم

نمی‌کند.

۲۵- اگر انسانی بنا به دستور عقل، با برخاستن از کنار دیواری سست به دیوار محکمی پناه ببرد، صحت کدام نگرش را اثبات نموده است؟

۱) اگر قرار باشد دیوار بر سر انسان خراب شود و مرگ انسان فرا رسد، انسان هیچ مفتری ندارد!

۲) هر چیزی در جهان مهندسی و قاعده خاص خود را دارد که توسط انسان قابل بهره‌گیری است.

۳) اعتقاد به قدر و قضا نه تنها مانع تحرک و عمل انسان نیست بلکه هر نظمی را بر هم می‌زند!

۴) بدون پذیرش قدر و قضای الهی، هیچ نظمی برقرار نمی‌شود و تقدیر چیزی ورای نظم و قانون‌مندی است.

۲۶- کدام نکته از کلام امیرالمؤمنین علی (ع) که پس از جنگ صفین فرمودند: «از هیچ تپه‌ای بالا نرفتید و در هیچ وادی سرازیر نگشتید مگر به قضا و قدر الهی» دریافت می‌شود؟

۱) در فعل اختیاری تا زمانی که ما اراده‌ی کاری را نکرده‌ایم آن کار انجام نمی‌گیرد.

۲) تقدیر چیزی غیر از قانون‌ندی جهان و نظم در آن است که وقتی به حادثه‌ای تعلق گرفت نظم و قانون را بر هم می‌زند.

۳) ما هیچ اختیاری در تعیین سرنوشت خود نداریم و حرکت و تغییر مکان و تصمیم‌گیری براساس دستور عقل بی‌فایده است.

۴) انسان در قدر و قضاهایی می‌تواند مؤثر باشد که خداوند او را در آن مورد آزاد گذاشته باشد.

۲۷- از بیت «گفت: از باغ خدا، بنده‌ی خدا / می‌خورد خرما که حق کردش عطا» کدام نکته قابل برداشت است؟

۱) امکان انکار اختیار در سخن گفتن و بحث کردن وجود دارد.

۲) بسیاری از امور اختیاری نیست و انسان در وقوع آن نقشی ندارد.

۳) اختیار یک حقیقت وجدانی است که امکان تفکر و تصمیم به انسان می‌دهد.

۴) وجه تمایز انسان با سایر موجودات در داشتن اختیار است.

۲۸- فرموده امیرالمؤمنین در پاسخ یکی از یاران خود که پرسیده بود: «آیا از قضای الهی می-گریزی؟» و امام پاسخ داده بود: «نه، بلکه از قضای الهی به قدر الهی پناه می-برم.» مؤید کدام است؟

۱) اختیار انسان از نفس و روح پدید می-آید و آن نیز به اراده الهی است و این یک رابطه طولی است.

۲) بدون پذیرش قضا و قدر الهی هیچ نظمی برقرار نمی-شود و هیچ رتبه‌ای برای کار اختیاری پدید نمی-آید.

۳) قضای الهی متناسب با ویژگی و تقدیر خاص هر موجود است که اگر تقدیرات و قضاها را بشناسد، دست به انتخاب مناسب‌تر می-زند.

۴) اعتقاد بر قضا و قدر مانع تحرک و عمل انسان نیست بلکه چیزی ورای قانونمندی جهان و نظم در آن است.

۲۹- این که پاداش و کیفر الهی عادلانه و بر اساس اعمال آزادانه و آگاهانه خود انسان است، از دقت در پیام کدام آیه شریفه مفهوم می-گردد؟

۱) «إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا»

۲) «قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ»

۳) «ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيَكُمْ وَإِنَّ اللَّهَ لَيَسْ بَطْلَامَ لِلْعَبِيدِ»

۴) «إِنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا»

۳۰- کدام مورد از ویژگی‌های رابطه میان علت‌ها در بررسی ارتباط اختیار انسان با اراده الهی است؟

۱) علت‌ها در یک ردیف قرار دارند و فاقد مرتبه‌های مختلف هستند.

۲) هر عاملی به طور مستقیم نقش خاصی بر عهده دارد که با نقش عامل دیگر متفاوت است.

۳) کل کار را به هر یک از علل می-توان نسبت داد و عامل بالادستی در علت بودن عامل دیگر نقش دارد.

۴) دخالت چند عامل به صورت مجموعه‌ای و مشارکت و همکاری آن‌ها در بخشی از ایجاد معلول مشاهده می-شود.

۳۱- اگر جهانی را در نظر بگیریم که هیچ‌گونه تقدیر و اندازه‌ای بر پدیده‌های آن حاکم نباشد، آن جهان دارای چه ویژگی‌هایی است؟

① دارای نظم و قانونمندی نسبی است زیرا تقدیر چیزی ورای قانونمندی جهان و نظم در آن است.

② چنین جهانی معنا دارد ولی سهم اختیار انسان در آن به مراتب کم شده و قدرت تصمیم‌گیری او با مشکل روبه‌رو می‌شود.

③ هرج و مرج بر آن حاکم است و جایی برای اراده و اختیار انسان وجود ندارد.

④ با این که نمی‌تواند واقعیت خارجی داشته باشد ولی قدرت تخلف‌ناپذیر الهی آن را ممکن می‌کند.

۳۲- توجه به عبارت شریفه‌ی (وَ نَفْسٍ وَ مَا سَوَّاهَا فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَ تَقْوَاهَا) ما را به مفهوم کدام بیت، راهنمایی می‌کند؟

① این که فردا این کنم یا آن کنم / خود دلیل اختیار است ای صنم

② قطره‌ای کز جویباری می‌رود / از پی انجام کاری می‌رود

③ بندگی کن تا که سلطانت کنند / تن رها کن تا همه جانت کنند.

④ توبه بر لب سبزه بر کف دل پر از شوق گناه / معصیت را خنده می‌آید ز استغفار ما

۳۳- فواید و ثمرات زندگی در جهان قانون‌مند که قدر و قضای الهی بر آن حاکم می‌باشد، کدام است؟

① زمینه‌سازی برای اختیار، به فعلیت رساندن استعدادها و پیمودن پله‌های کمال

② برطرف کردن نیازها، مقابله با پندارهای ویرانگر و سپردن انجام امور به خدا

③ زمینه‌سازی برای اختیار، مقابله با پندارهای ویرانگر و پیمودن پله‌های کمال

④ برنامه‌ریزی برای زندگی و پیمودن پله‌های کمال

۳۴- ابیات زیر اشاره به کدام دارد؟

«گفت کز چوبِ خدا این بنده اش / می زند بر پشتِ دیگر بنده اش

چوبِ حق و پشت و پهلوی، آن او / من غلام و آلت فرمان او»

۱) اراده‌ی انسان امری مشهود است که سرنوشت انسان را تعیین می‌کند.

۲) رواج اعتقاد به جبر، تحرک و سازندگی و نشاط و فعالیت را از انسان می‌گیرد.

۳) اختیار یک واقعیت عقلی و مشهود است که به روشنی اثبات می‌گردد.

۴) اختیار یک حقیقت وجدانی است که هر انسانی آن را در خود می‌یابد.

۳۵- به ترتیب مفاهیم مرتبط با «تردید» و «عهد و پیمان‌ها» از شواهد وجود اختیار در انسان، ناظر

بر مفهوم کدام عبارات شریفه هستند؟

۱) «قد جاءکم بصائر من ربکم فمن ابصر فلنفسه ...» - «ذلک بما قدّمت ایدیکم و انّ الله

لیس ...»

۲) «لا الشمس ینبغی لها ان تدرك القمر ...» - «ذلک بما قدّمت ایدیکم و انّ الله لیس ...»

۳) «ذلک بما قدّمت ایدیکم و انّ الله لیس ...» - «قد جاءکم بصائر من ربکم فمن ابصر

فلنفسه ...»

۴) «لا الشمس ینبغی لها ان تدرك القمر ...» - «قد جاءکم بصائر من ربکم فمن ابصر فلنفسه

...»

۳۶- مقصود حضرت علی (ع) از حرکت و تغییر مکان از کنار دیواری به دیوار دیگر چه بود و ایشان

از چه چیزی و به چه چیزی پناه برد؟

۱) نشان دادن نگرش صحیح از قدر و قضا - قضا - قدر

۲) دفع شبهه عقیده به آزادی مطلق انسان - قضا - قدر

۳) نشان دادن نگرش صحیح از قدر و قضا - قدر - قضا

۴) دفع شبهه عقیده به آزادی مطلق انسان - قدر - قضا

۳۷- این که عقوبت الهی به خاطر کردار پیشین خود انسان است، نشانه‌ای از کدام صفت الهی می‌باشد و کدام عبارت قرآنی بیانگر مسئولیت‌پذیری انسان است؟

- ① «أَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِضَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ» - «قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ»
- ② «أَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِضَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ» - «فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ»
- ③ «أَنَّ اللَّهَ يُمَسِّكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ» - «فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ»
- ④ «أَنَّ اللَّهَ يُمَسِّكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ» - «قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ»

۳۸- ابیات زیر به کدام مورد اشاره دارد؟

گفت: کز چوب خدا این بنده‌اش / می‌زند بر پشت دیگر بنده‌اش
چوب حق و پشت و پهلوی، آن او / من غلام و آلت فرمان او

- ① اراده‌ی انسان امری مشهود است که سرنوشت انسان را تعیین می‌کند.
- ② بدون پذیرش قدر و قضا هیچ زمینه‌ای برای کار اختیاری پدید نمی‌آید.
- ③ اختیار یک واقعیت عقلی و مشهود است که به روشنی اثبات می‌گردد.
- ④ اختیار یک حقیقت وجدانی است که هر انسانی آن را در خود می‌یابد.

۳۹- از بیت «هیچ گویی سنگ را فردا بیا / ورنمایی من دهم بد را سزا؟» کدام موضوع دریافت می‌گردد؟

- ① موجودات مختار در برابر خداوند در دوراهی سپاس‌گزاری یا ناسپاسی قرار دارند.
- ② اگر کسی پیمان‌شکنی کند و مسئولیتش را انجام ندهد، خود را مستحق مجازات می‌داند.
- ③ موجودات فاقد اختیار، به سبب نداشتن اراده در انجام یا ترک کارها، مسئولیتی ندارند.
- ④ هر کدام از انسان‌ها، خودشان را مسئول کارها و سرنوشت خویش می‌دانند.

۴۰- زمینه‌ساز افعال اختیاری انسان چیست و تجلی آن در کدام عبارت است؟

- ① حتمی بودن امور به اراده الهی - تقدیر، چیزی ورای قانون‌مندی و نظم است.
- ② حتمی بودن امور به اراده الهی - رجوع از یک قضای الهی به قدر الهی
- ③ پذیرش قدر و قضا الهی - تقدیر، چیزی ورای قانون‌مندی و نظم است.
- ④ پذیرش قدر و قضا الهی - رجوع از یک قدر الهی به قضا الهی

۴۱- کدام مطلب در مورد رابطه اراده انسان با اراده خداوند درست است؟

۱) رفتار ناشی از اختیار انسان، محور همه امور قرار داده شده است و هیچ مانعی بر سر راه او قرار ندارد.

۲) در پیدایش آثار اعمال انسان چندین عامل از جمله اراده خدا و اختیار انسان به صورت مجموعه و با همکاری یکدیگر دخالت می‌کنند.

۳) خداوند اراده کرده است که انسان موجودی مختار دارای اراده باشد و تا زمانی که ما اراده کاری را نکرده‌ایم آن کار انجام نمی‌گیرد.

۴) اختیار انسان امری انکارناپذیر است و در چارچوب هر اندیشه‌ای امکان بیان رابطه آن با اراده خدا امکان‌پذیر است.

۴۲- حضرت علی (ع) با بیان جمله‌ی «از قضای الهی به قدر الهی پناه می‌برم» چه مطلبی را به یارانش آموزش دادند؟

۱) نشستن در سایه‌ی دیوار مستحکم و پایدار از تقدیر الهی نشأت گرفته است.

۲) تمام حرکات حضرت و تصمیم‌گیری‌های او بر اساس دستور عقل تحقق می‌یابد.

۳) نگرش صحیح به قوانین زندگی انسان عامل و زمینه‌ساز تحرک و عمل انسان است.

۴) فروریختن دیوار کج، یک قانون و تقدیر الهی است که با شرایط خاص تغییر می‌کند.

۴۳- بیت «گفت: از باغ خدا بنده خدا / می‌خورد خرما که حق کرش عطا» چه مطلبی را می‌خواهد بیان کند؟

۱) انکار اختیار، که یک حقیقت وجدانی است و هر انسانی آن را در خود می‌یابد.

۲) اثبات اختیار، که یک حقیقت عقلی است و می‌توان آن را اثبات کرد.

۳) اثبات اختیار، بسیاری از امور اختیاری نیست و ما در وقوع آن‌ها نقشی نداریم.

۴) انکار اختیار، که مبنای تصمیم‌گیری‌ها و تعیین عاقبت و سرنوشت ما نیست.

۴۴- با توجه به این که رهنمودهای روشن الهی برای هدایت انسان به ما رسیده است، چرا خداوند خود را نگهبان انتخاب مردم نمی‌داند؟

- ① «وَأَنْ أَعْبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ» ② «فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا»
 ③ «وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ» ④ «إِنَّ لَاتَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ»

۴۵- کدام مطلب در مورد رابطه اراده انسان با اراده خداوند درست است؟

① رفتار ناشی از اختیار انسان، محور همه امور قرار داده شده است و هیچ مانعی بر سر راه او قرار ندارد.

② در پیدایش آثار اعمال انسان چندین عامل از جمله اراده خدا و اختیار انسان به صورت مجموعه و با همکاری یکدیگر دخالت می‌کنند.

③ خداوند اراده کرده است که انسان موجودی مختار و دارای اراده باشد و در فعل اختیاری تا زمانی که ما اراده کاری را نکرده‌ایم آن کار انجام نمی‌گیرد.

④ اختیار انسان امری انکارناپذیر است و در چارچوب هر اندیشه‌ای امکان بیان رابطه آن با اراده خدا امکان‌پذیر است.

۴۶- درباره‌ی قضا و قدر همه‌ی موارد نادرست است، به جز

- ① قضا و قدر چیزی ورای قانون‌مندی و نظم است.
 ② بدون پذیرش آن هیچ زمینه‌ای برای کار اختیاری پدید نمی‌آید.
 ③ وقتی آن به حادثه‌ای تعلق بگیرد هر قانونی را لغو و هر نظامی را بر هم می‌زند.
 ④ وجود قضا و قدر با اختیار سازگار نیست.

۴۷- اگر بگوییم «همه‌ی ما پس از بررسی‌های لازم، از میان چند راه و چند کار یکی را برگزیده و عمل می‌کنیم.» کدام بیت مطابق با این گفتار و کردار ما می‌باشد؟

- ① هیچ گویی سنگ را فردا بیا / ورنیایی من دهم بد را سزا
 ② گفت: از باغ خدا بنده‌ی خدا / می‌خورد خرما که حق کردش عطا
 ③ اینکه فردا این کنم یا آن کنم / خود دلیل اختیار است ای صنم
 ④ گر نبودی اختیار این شرم چیست؟ / این دریغ و خجلت و آزرم چیست؟

۴۸- با توجه به علل تأثیرگذار در تکوین پدیده‌ها، «نقش مستقیم» اسباب و علل و «مشارکت» میان آن‌ها، به ترتیب در روابط و تحقق می‌پذیرد.

۱) عرضی و طولی - طولی ۲) عرضی - عرضی

۳) عرضی و طولی - عرضی ۴) طولی - طولی

۴۹- احساس ندامت و پشیمانی به هنگام ارتکاب کار اشتباه به چه معناست و کدام بیت با این موضوع تناسب مفهومی دارد؟

۱) آن عمل نادرست، به اراده و اختیار ما بوده است - «گر نبودی اختیار این شرم چیست؟ / این دریغ و خجلت و آزرم چیست؟»

۲) هر کدام از ما خودمان را مسئول کارهایی می‌دانیم که انجام می‌دهیم - «گر نبودی اختیار این شرم چیست؟ / این دریغ و خجلت و آزرم چیست؟»

۳) آن عمل نادرست، به اراده و اختیار ما بوده است - «هیچ عاقل مر کلوخی را زند؟ / هیچ سنگی عتابی کس کند؟»

۴) هر کدام از ما خودمان را مسئول کارهایی می‌دانیم که انجام می‌دهیم - «هیچ عاقل مر کلوخی را زند؟ / هیچ سنگی با عتابی کس کند؟»

۵۰- در فعل «نوشتن»، چندین عامل در هم در انجام این کار دخیل هستند که این فعل را

۱) طول - به هر یک از این عوامل می‌توان نسبت داد، بدین معنا که اگر هر یک از این عوامل نبود، عمل نوشتن ممکن نمی‌شد.

۲) عرض - به هر یک از این عوامل می‌توان نسبت داد، بدین معنا که اگر هر یک از این عوامل نبود، عمل نوشتن ممکن نمی‌شد.

۳) طول - فقط می‌توان به خداوند نسبت داد، بدین معنا که حوادث جهان او از جمله کارهای انسان تحت تدبیر و اراده‌ی خدا و مظهری از قضا و قدر اوست.

۴) عرض - فقط می‌توان به خداوند نسبت داد، بدین معنا که حوادث جهان او از جمله کارهای انسان تحت تدبیر و اراده‌ی خدا و مظهری از قضا و قدر اوست.

۵۱- اگر از ما بپرسند: «آیا می‌توان گفت که کار انسان هم به اراده و اختیار او وابسته است و هم به اراده‌ی خداوند؟» پاسخ ما آن است که:

۱) خیر، حوادث جهان و از جمله کارهای انسان تحت تدبیر و اراده‌ی خداوند و مظهری از قضا و قدر است.

۲) بله، وجود اختیار و اراده در انسان به علت اراده‌ی الهی و خواست اوست و در طول اراده‌ی خداست.

۳) خیر، تقدیر چیزی ورای قانون‌مندی و نظم است که وقتی به حادثه‌ای تعلق گرفت، آن را بر هم می‌زند.

۴) بله، خداوند رابطه‌ی میان قدرت اختیار و نظام جهان را به گونه‌ای سامان داده که این نظام، زمینه‌ساز صعود وی می‌گردد.

۵۲- مطابق با آموزه‌های اصیل اسلامی و در راستای فهم درست از قضای و قدر الهی می‌توان گفت: فرو ریختن دیوار کج یک و این متناسب با می‌باشد که همان است.

۱) قضا و قدر الهی - قدر - تقدیر عام - کجی دیوار

۲) قانون و قضای الهی - قضا - تقدیر خاص - کجی دیوار

۳) قضا و قدر الهی - قدر - تقدیر عام - محکم بودن دیوار

۴) قانون و قضای الهی - قضا - تقدیر خاص - محکم بودن دیوار

۵۳- آن گاه که پیمان‌شکنی، فرد را مستوجب مجازات می‌کند و آن گاه که جوانب هر کاری در ابتدا سنجیده می‌شود، به ترتیب نشانی از و است که از شواهد وجود اختیار در انسان می‌باشد و پیام آیه‌ی شریفه‌ی حاکی از آن است.

۱) احساس پشیمانی - تفکر و تصمیم - (اللّٰهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لِتَجْرِيَ الْفَلَكَ فِيهِ بامرِهِ وَ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ)

۲) مسئولیت‌پذیری - تفکر و تصمیم - (قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ وَ مَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا وَ مَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ)

۳) احساس پشیمانی - مسئولیت‌پذیری - (قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ وَ مَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا وَ مَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ)

۴) مسئولیت‌پذیری - احساس پشیمانی - (اللّٰهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لِتَجْرِيَ الْفَلَكَ فِيهِ بامرِهِ وَ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ)

۵۴- در کدام یک از آیات زیر، سخنی از نشانه‌های وجود اختیار در آدمی گفته نشده است؟

① «انا هدیناه السبیل اما شاکراً و اما کفوراً»

② «قل انما اعظکم بواحدة أن تقوموا لله مثنی و فرادی ثم تفکروا»

③ «و هو رب کل شیء»

④ «قد جاءکم بصائر من ربکم فمن أبصر فلنفسه و من عمی فاعلیها و ما أنا علیکم بحفیظ»

۵۵- در اعمال اختیاری انسان، از پدید می‌آید. به همین دلیل، علت محقق شده است و میان اراده‌ی انسان و اراده‌ی خداوند وجود دارد.

① اراده - نفس - عرضی - وابستگی

② اراده - نفس - طولی - وابستگی

۵۶- اگر از ما پرسند: «صحنه‌ی بروز و ظهور اختیار انسان، کجا است؟»، می‌گوییم: آن جا است که

① باطل با تمام آلودگی‌های فطرت آزارش خودنمایی کند.

② قضا و قدرهای متفاوت، او را احاطه کرده باشند.

③ جایگاه خود را در نظام قانون‌مند آفرینش، درک کرده باشد.

④ حق با همه‌ی زیبایی‌های فطرت پسندش به او عرضه شود.

۵۷- کدام مفهوم از آیه‌ی شریفه‌ی «قد جاءکم بصائر من ربکم فمن أبصر فلنفسه و من عمی فاعلیها» به دست می‌آید؟

① تحقق اراده‌ی طولی انسان به عنوان یکی از مظاهر تقدیر خداوند مبنی بر هدایت و ضلالت مبتنی بر اختیار و نه اجبار

② تحقق اراده‌ی طولی انسان در راستای تقدیر الهی مبنی بر هدایت یا ضلالت و تأیید الزام ابرام الهی در تحقق آن

③ تحقق اراده‌ی طولی و عرضی انسان به عنوان یکی از مظاهر تقدیر خداوند مبنی بر هدایت و ضلالت مبتنی بر اختیار و نه اجبار

④ تحقق اراده‌ی طولی و عرضی انسان در راستای قضای الهی مبنی بر هدایت یا ضلالت و نفی جبر و اکراه الهی در تحقق آن

۵۸- خلاص گشتن و نجات یافتن از گمراهی در سایه‌ی تعقل در رهنمودهای الهی و با بهره‌گیری از قدرت اختیار، پیام آیه‌ی شریفه‌ی است و بیان بیت «هیچ عاقل مر کلوخی را زند؟ / هیچ با سنگی عتابی کس کند؟» ناظر بر یکی از نشانه‌های فراوان اختیار در انسان‌ها یعنی است.

۱ «لئن زالتا أن أمسکهما من احد من بعده أنه کان حلیمًا غفورًا» - احساس رضایت یا

پشیمانی

۲ «لئن زالتا أن أمسکهما من احد من بعده أنه کان حلیمًا غفورًا» - مسئولیت‌پذیری

۳ «قد جاء کم بصائر من ربکم فمن ابصر فلنفسه» - مسئولیت‌پذیری

۴ «قد جاء کم بصائر من ربکم فمن ابصر فلنفسه» - احساس رضایت یا پشیمانی

۵۹- ابیات زیر به ترتیب بیان گر کدام یک از شواهد وجود اختیار است؟

«این که فردا این کنم یا آن کنم خود دلیل اختیار است ای صنم»

«گر نبودی اختیار این شرم چیست این دریغ و خجلت و آزرم چیست؟»

«هیچ گویی سنگ را فردا بیا و نیایی من دهم بد را سزا»

۱ تفکر و تصمیم - احساس رضایت یا پشیمانی - مسئولیت‌پذیری

۲ تفکر و تصمیم - تفکر و تصمیم - مسئولیت‌پذیری

۳ احساس رضایت یا پشیمانی - تفکر و تصمیم - تفکر و تصمیم

۴ احساس رضایت یا پشیمانی - مسئولیت‌پذیری - تفکر و تصمیم

۶۰- پیام تمام آیات به جز آیه‌ی شریفه‌ی حاکی از یک حقیقت است.

۱ «الله الذی سخر لکم البحر لتجری الفلک فیه بامرہ»

۲ «انا هدیناه السبیل اما شاکراً و اما کفوراً»

۳ «ذلک بما قدمت ایدیکم و ان الله لیس بظلام للعبید»

۴ «قد جاءکم بصائر من ربکم فمن ابصر فلنفسه و من عمی فَعَلِیْهَا»